

Ζωοτεχνία σκύλου

Δρ Γκουγκουλής Δημήτριος

Γενικά χαρακτηριστικά

- Βασίλειο: Animalia
- Κλάση: mammalia
- Τάξη: Carnivora
- Οικογένεια Canidae
- Γένος: Canis lupus
- Υποείδος: Canis Lupus Familiaris

Φυλές και είδη/τύποι

- Όλα τα σκυλιά είναι γενετικά παρόμοια.
- Η φυσική επιλογή και η επιλεκτική αναπαραγωγή ενίσχυσαν ορισμένα χαρακτηριστικά σε ορισμένους πληθυσμούς σκύλων, δημιουργώντας φυλές και τύπους σκύλων.
- Οι τύποι σκύλων είναι ευρείες κατηγορίες σκύλων με βάση τη μορφή, τη λειτουργία ή το στυλ εργασίας, τη γενεαλογία ή την εμφάνιση.
- Οι φυλές των σκύλων είναι ομάδες ζώων που διαθέτουν ένα σύνολο κληρονομικών χαρακτηριστικών που τους διακρίνει από άλλα ζώα του ίδιου είδους και το οποίο κληρονομούν σταθερά στους απογόνους τους.

Καταγωγή

- Γενετικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι οι σκύλοι χώρισαν από τους προγόνους τους λύκους μεταξύ 27.000 και 40.000 ετών.
- Η παλαιότερη γνωστή ταφή σκύλων χρονολογήθηκε πριν από 14.200 χρόνια, υποδηλώνοντας ότι τα σκυλιά είχαν εγκατασταθεί σταθερά ως κατοικίδια μέχρι τότε.
- Η εξημέρωση θεωρείται ότι ξεκίνησε αρχικά σε περιοχές της Σιβηρία και της Ευρώπης ακόμα και από 23.000 πχ

Ονοματολογία

- Νεογέννητα ως απογαλακτισμό (1 με 2 μηνών) : κουτάβια ή κουταβάκια
- Από 2 μηνών ως 10 -12 μηνών : σκυλάκια ή νεαροί σκύλοι (κυνάρια)
- Από 1 έτος και πάνω : σκύλοι και σκύλες (κύνες)
- Με βάση το μέγεθος
 - Γιγαντόσωμες (Μεγάλος Δάνος)
 - Μεγαλόσωμες (Retriever)
 - Μεσαίου μεγέθους (cocker spaniel)
 - Μικρόσωμες/mini/toy (πομερανιαν, πιντσερ)

Ονοματολογία

- Ανάλογα με τη χρησιμότητα:
 - Σκύλοι δείκτες ή φέρμας
 - Δίωξης ή και επαναφοράς
 - Λαγωνικά / ιχνηλάτες
 - Γαιο / Φωλεο - δύτες
 - Εργασίας / αγώνων (προστασία, ναρκοδικία, κυνοδρομίες, «πειραματόζωα»)
 - Συντροφιάς

Ρόλος και φροντίδα τριχώματος

- Προστατεύει από καιρικά φαινόμενα και συμβάλλει στη θερμορύθμιση.
- Το υπόστρωμα στα διπλά τριχώματα διατηρεί το δέρμα στεγνό και σταθερό σε θερμοκρασία.
- Η υπερβολική χρήση σαμπουάν αφαιρεί τη φυσική λιπαρότητα και προκαλεί ξηροδερμία.
- Συνιστάται καθαρισμός 1–2 φορές τον μήνα, εκτός αν υπάρχει ιατρική ανάγκη.
- Το τακτικό βούρτσισμα αφαιρεί νεκρές τρίχες και βοηθά στην αναπνοή του δέρματος.
 - Σε αντίθετη περίπτωση σχηματίζονται κόμποι που διατηρούν υψηλή την υγρασία και την λιπαρότητα και οδηγούν σε ερεθισμούς
 - Το κούρεμα δεν προσέφερε πάντα δροσιά!

Τρίχωμα

- Τα κουτάβια γεννιούνται με τρίχωμα μιας στοιβάδας συνήθως σγουρό
- Έως τους 4 – 7 μήνες ζωής έχει αναπτυχθεί το κανονικό τους τρίχωμα
 - Πιο ισχυρό και πυκνό από το νεογνικό
 - Σε ζώα με διπλό τρίχωμα αναπτύσσεται το υπόστρωμα
 - Καθορίζεται το χρώμα ή το χρωματικό μοτίβο του ζώου

Είδη τριχώματος

- **Μονό τρίχωμα:** μία στρώση τριχών, συνήθως λεία (π.χ. Dachshund).
- **Διπλό τρίχωμα:** εξωτερικό στρώμα και πυκνό υπόστρωμα που προσφέρει θερμομόνωση (π.χ. Husky, Chow-Chow).
- **Σγουρό τρίχωμα:** σφιχτές μπούκλες, χρειάζεται συχνή περιποίηση και κούρεμα (π.χ. Poodle, Bichon Frise).
- **Σκληρό τρίχωμα:** τραχιά υφή, απαιτεί ειδική τεχνική περιποίησης (stripping) (π.χ. Schnauzer, Westie).
- **Μακρύ τρίχωμα:** πυκνό και συνεχώς αυξανόμενο, χρειάζεται καθημερινό βούρτσισμα (π.χ. Maltese, Afghan Hound).
- **Κοντό τρίχωμα:** πυκνό αλλά μικρού μήκους, εύκολο στη φροντίδα (π.χ. Bull Terrier, Labrador).

Τρίχωμα

- Σγουρό (Bichon frise, Poodle)

Τρίχωμα / fur

Τρίχωμα / fur

Τρίχωμα / fur

Τρίχωμα / fur

Πρακτικές συμβουλές περιποίησης

- Επιλέγεται σαμπουάν ανάλογα με τον τύπο τριχώματος και την κατάσταση του δέρματος.
- Για ιατρικές ανάγκες χρησιμοποιούνται ειδικά ή φαρμακευτικά σαμπουάν μόνο με οδηγία κτηνιάτρου.
- Το **stripping** εφαρμόζεται μόνο σε σκληρότριχες φυλές για αφαίρεση νεκρών τριχών.
- Μετά το μπάνιο, απαραίτητο το πλήρες στέγνωμα για αποφυγή υγρασίας και ερεθισμών.
- Η συχνή χρήση φυσητήρα ή ειδικής βούρτσας βοηθά στην απομάκρυνση του υποστρώματος χωρίς κούρεμα.

Βασικοί ζωτικοί δείκτες

- Ένας υγιής ενήλικος σκύλος έχει συνήθως θερμοκρασία σώματος που κυμαίνεται από 38.2°-39.2°C.
 - Η θερμοκρασία του σώματος μπορεί να αυξηθεί προσωρινά λόγω στρες, ενθουσιασμού ή έντονης άσκησης.
- Ο καρδιακός ρυθμός για έναν υγιή ενήλικο σκύλο κυμαίνεται από 60-110 παλμούς ανά λεπτό
 - Σκύλοι μικρού μεγέθους έχουν υψηλότερο καρδιακό ρυθμό 90 - 140 bpm υπό φυσιολογικές συνθήκες.
 - Τα κουτάβια γενικά έχουν υψηλότερο καρδιακό ρυθμό 120 - 160 bpm.
- Ο κανονικός ρυθμός αναπνοής για ένα σκύλο είναι 15-30 αναπνοές ανά λεπτό.

Κεφάλι

- Υπάρχουν 3 κύρια είδη σχήματος κεφαλής στους σκύλους με αντίστοιχη κατάταξη σε οικογένειες φυλών.
- Το συνολικό μέγεθος του σκύλου δεν καθορίζει το σχήμα της κεφαλής και του κρανίου.
 - Βραχυκεφαλικές φυλές (brachycephalic). Φυλές με κοντές μύτες και επίπεδα πρόσωπα και φαρυδιά κρανία. Pugs, Boston Terriers, Boxers, Bulldogs και Pekingese.
 - Μεσοκεφαλικές φυλές (mesocephalic). Beagles, Golden Retrievers, Labrador Retrievers
 - Δολιχοκεφαλικές (dolichocephalic). Οι σκύλοι των δολιχοκεφαλικών φυλών έχουν εξαιρετικά μακριά κρανία με μακριές και λεπτές μύτες. Greyhounds, Dachshunds, Great Danes, κλπ.
- Η κρανιοπροσωπική μορφολογία επηρεάζει τη ροή του αέρα, την ικανότητα όσφρησης και την ευπάθεια σε συγκεκριμένες παθολογίες (π.χ. αποφρακτικό βραχυκεφαλικό σύνδρομο, οφθαλμικές βλάβες).

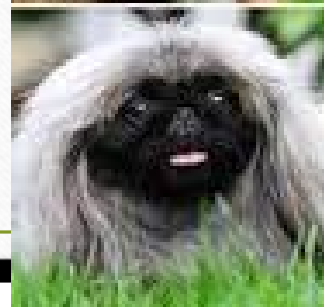
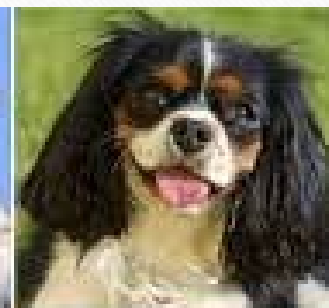
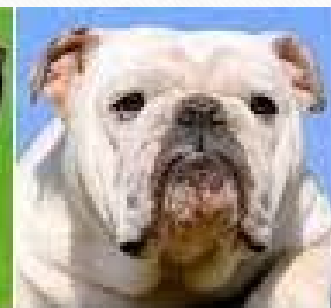
Dolichocephalic

Mesocephalic

Brachycephalic

Οφθαλμός

- Η παρουσία μικρής ποσότητας δακρυϊκού εκκρίματος είναι φυσιολογική στους σκύλους
 - Σε κάποιες φυλές παρατηρείται αυξημένη παραγωγή δακρύων με φυσιολογικό οφθαλμό – επιφορά (Poodles, Shih Tzu και Pekingese)
- Παρουσία 3ου βλεφάρου ή νηκτικής μεμβράνης.
 - Κινείται προς τα εμπρός και προς τα πίσω, πάνω στην επιφάνεια του ματιού για προστασία και διασπορά της δακρυϊκού εκκρίματος
 - Είναι εμφανές όταν το ζώο κοιμάται ή είναι άρρωστο ή σε αναισθησία

Όραση

- Η όραση του σκύλου προσαρμόζεται για τον εντοπισμό και το κυνήγι κινούμενων αντικειμένων.
- Οι σκύλοι διαθέτουν καλύτερη οπτική οξύτητα και αντιλαμβάνονται γρηγορά τις κινήσεις γύρω τους .
- Οι σκύλοι έχουν καλύτερη νυχτερινή όραση από τον άνθρωπο
- Τα μάτια των βραχυκεφαλικών φυλών είναι προεξέχουν από το κρανίο.
 - Αυτοί οι σκύλοι είναι πιο ευάλωτοι σε τραυματισμούς και ασθένειες των ματιών.

Όραση!

- Υπάρχουν ομοιότητες αλλά και διαφορές με τους ανθρώπινους οφθαλμούς και για αυτό πιθανώς να μην βλέπουν το πλήρες φάσμα των χρωμάτων που βλέπουν οι άνθρωποι.
- Θεωρούμε ότι οι σκύλοι είναι διχρωματικοί: μπορούν να δουν το μπλε και το κίτρινο, αλλά δυσκολεύονται να διαφοροποιήσουν το κόκκινο και το πράσινο

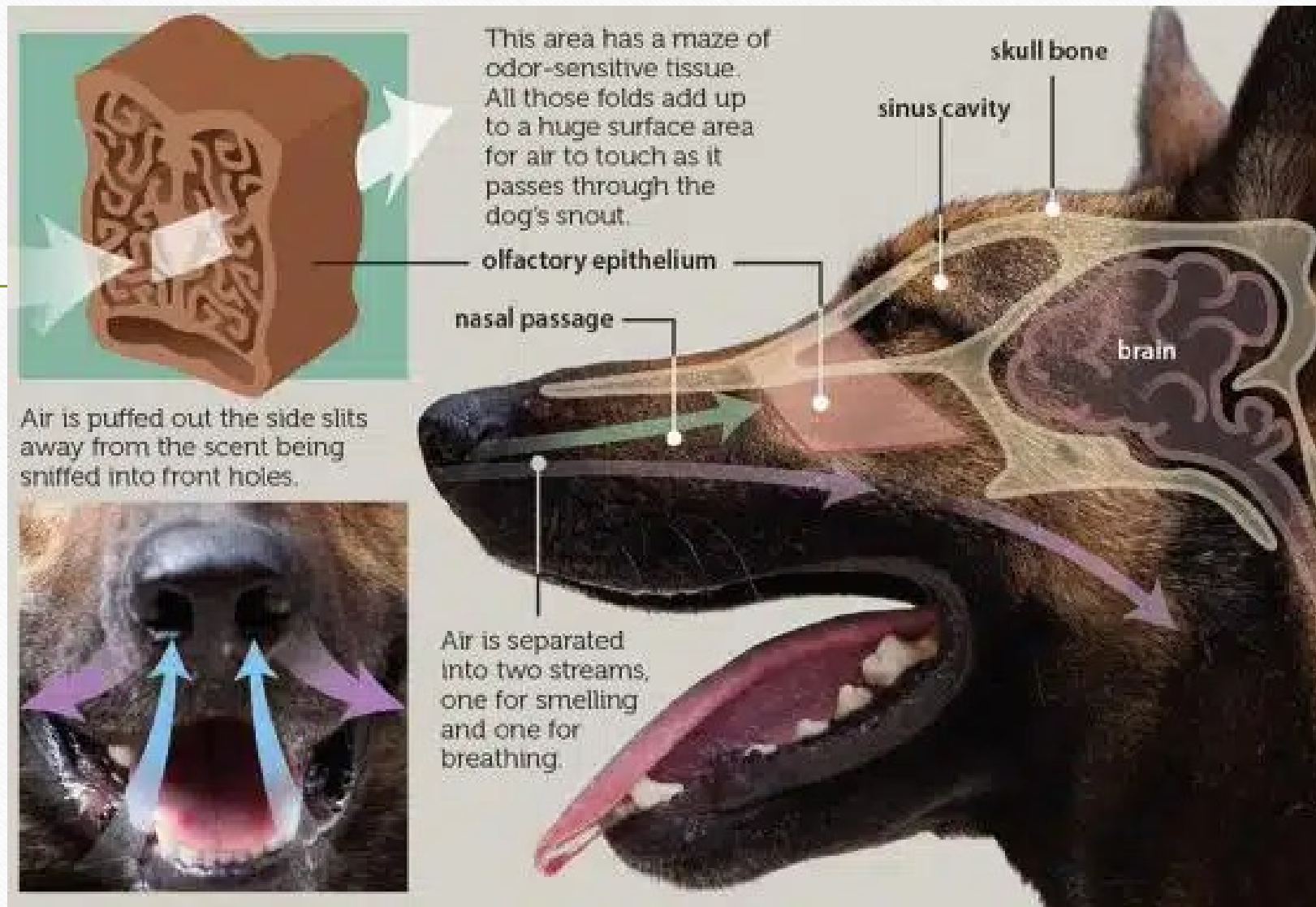
Η μύτη

- Η μύτη ενός φυσιολογικού σκύλου μπορεί να είναι μαύρη, λευκή ή του ίδιου χρώματος με το τρίχωμα, ή ακόμη και αν έχει κηλίδες.
- Η μύτη μπορεί **φυσιολογικά** να είναι ξηρή ή υγρή, ζεστή ή κρύα!
- Το φυσιολογικό ρινικό έκκριμα είναι διαφανές.

Η λειτουργία της μύτης

- Θέρμανση και υγρανση του αναπνεόμενου αέρα.
- Όσφρηση: έως και 300 εκατομμύρια οσφρητικούς κάλυκες (άνθρωπος 5 με 6 εκατ) με τον οσφρητικό κέντρο του εγκεφάλου να είναι 40 φορές μεγαλύτερος από του ανθρώπου.
- Οι σκύλοι μπορούν να μυρίζουν ξεχωριστά με κάθε ρουθούνι δημιουργώντας 3D όσφρηση!
- Η μύτη του σκύλου έχει σχεδιαστεί για να αναπνέει και να εκπνέει ταυτόχρονα!
 - Εισπνέουν από το ρουθούνια τους και εκπνέουν από τις σχισμές στο πλάι της μύτης.
 - Δεν αραιώνουν έτσι τις εισερχόμενες οσμές

How a Dog's Nose Works (Courtesy: Kids.WNG.org)

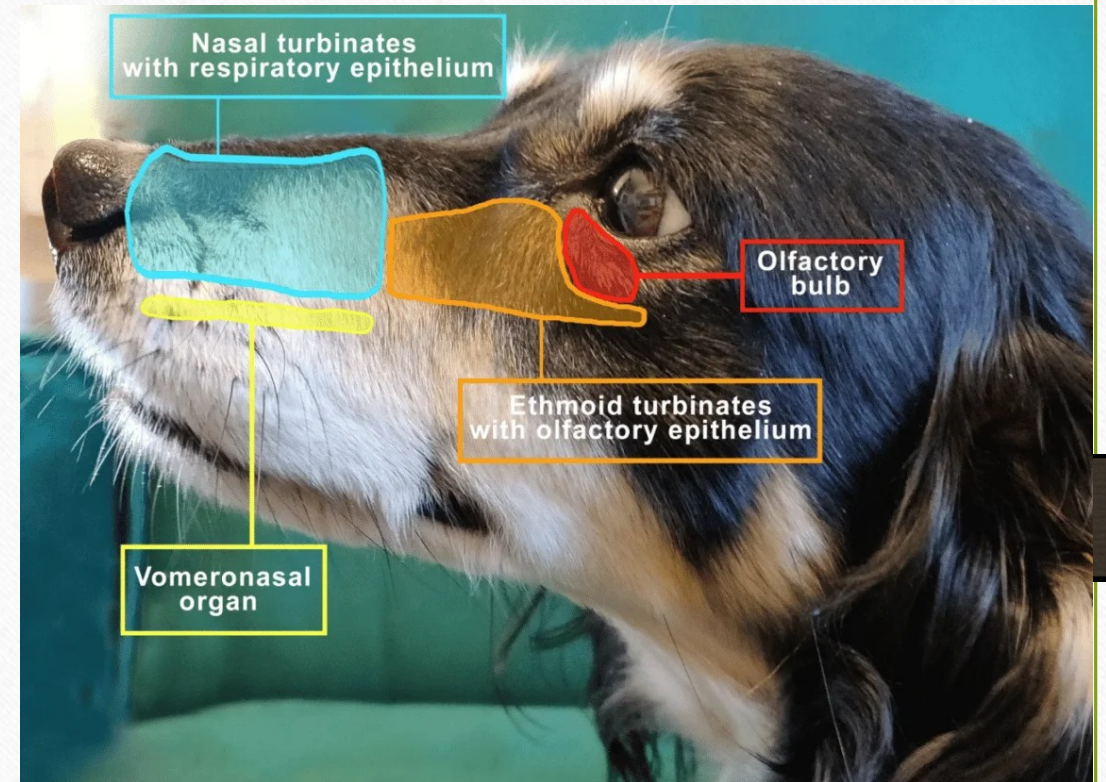
Η όσφρηση

- Συμμετέχει στην ανεύρεση φαγητού, συντρόφου, της οικογένειας (και το αντίστροφο βοηθώντας τους απογόνους να βρουν τους γονείς τους) και την αποφυγή εχθρών.
- Υπάρχουν φυλές με ισχυρότερη όσφρηση.
 - Γερμανικοί Ποιμενικοί. Λαμπραντόρ Ριτρίβερ. Bloodhounds (με 300 εκατομμύρια οσφρητικούς κάλυκες!)
 - Βραχυκεφαλικές φυλές έχουν υποδεέστερη αίσθηση όσφρησης.

«Η όσφρηση ενός σκύλου είναι ... τόσο ευαίσθητη που μπορούν να ανιχνεύσουν το ισοδύναμο ενός 1/2 κουταλιού του γλυκού ζάχαρη σε μια πισίνα ολυμπιακών διαστάσεων!»

Ινιορρινικό Όργανο

- Ειδικό αισθητήριο όργανο στην οροφή του στόματος που ανιχνεύει φερομόνες.
- Συμβάλλει στην επικοινωνία, στη σεξουαλική συμπεριφορά και στην αναπαραγωγή.
- Οι φερομόνες μεταφέρουν χημικά μηνύματα μεταξύ ατόμων του ίδιου είδους.
- Η λειτουργία του συνδέεται με βασικά συναισθήματα, επιθετικότητα και αναπαραγωγικά ερεθίσματα.

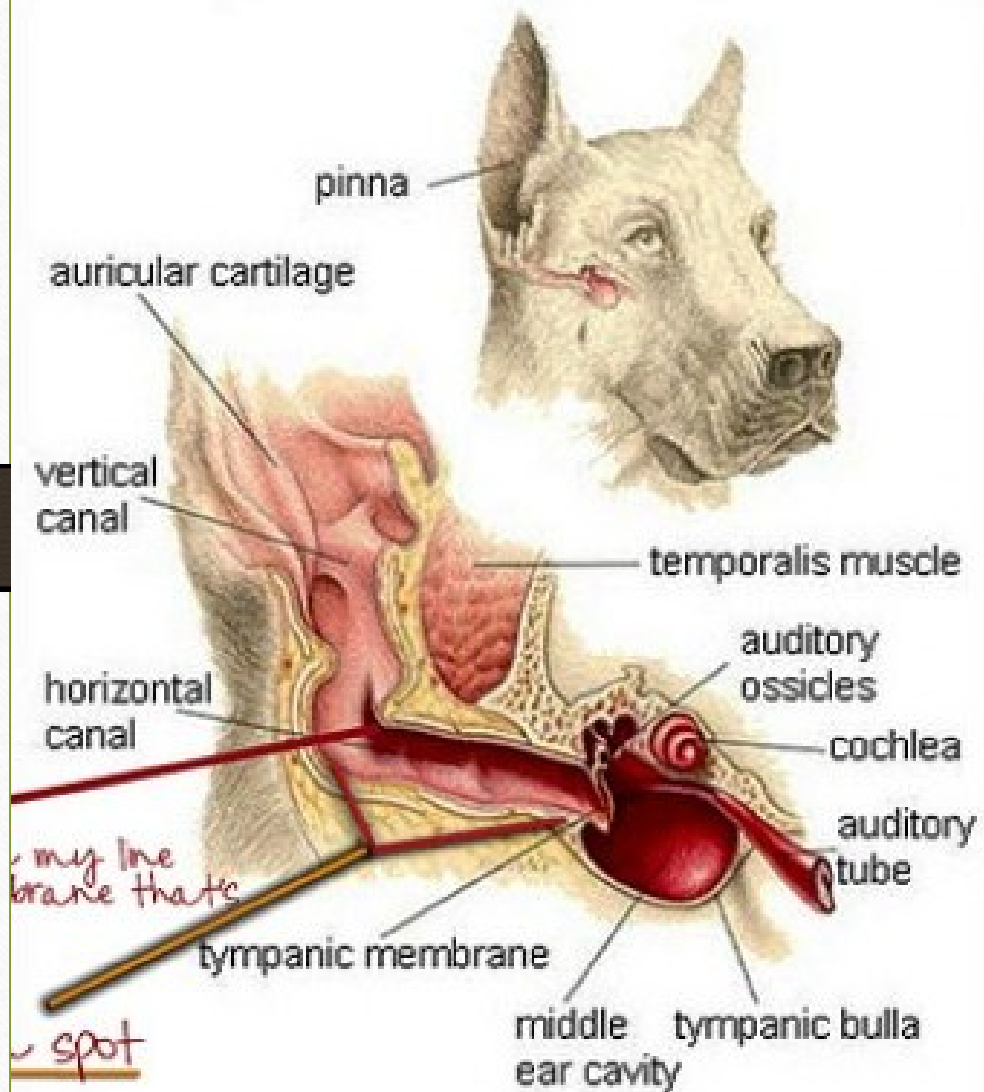
The Canine Nasal Cavity (Courtesy: MDPI.com)

Συμπεριφορές που σχετίζονται με τη λειτουργία του ινιορρινικού οργάνου

- Σπρώχνουν τη γλώσσα τους στην οροφή του στόματός τους.
- Αφρός στο στόμα.
- Λυγίζουν προς τα πίσω το κεφάλι
- Ανασηκώνουν το πάνω χείλος.
- Κροταλίζουν τα δόντια τους!
 - προσπαθούν να μυρίσουν καλύτερα το άρωμα φέρνοντας τις οσμές στο ινιορρινικό όργανο στην οροφή του στόματός τους.

Το αυτί

- Το σχήμα των αυτιών ποικίλλει ανά φυλή (όρθια, πεσμένα, διπλωμένα).
- Ο εξωτερικός ακουστικός πόρος έχει σχήμα **L**, με κάθετο και οριζόντιο τμήμα που καταλήγει στον τυμπανικό υμένα.
- Μικρή ποσότητα καφέ ή κιτρινωπού κηρού είναι φυσιολογική.
- Στο εσωτερικό του κρανίου βρίσκονται οι δομές της ακοής και της ισορροπίας (έσω ους).
- Η κοπή αυτιών για αισθητικούς λόγους απαγορεύεται από τη νομοθεσία και θεωρείται πράξη κακοποίησης.

<https://bothellpethospital.com/ear-infections-in-dogs/>

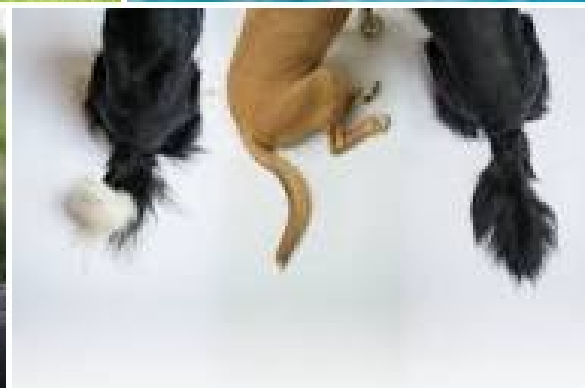
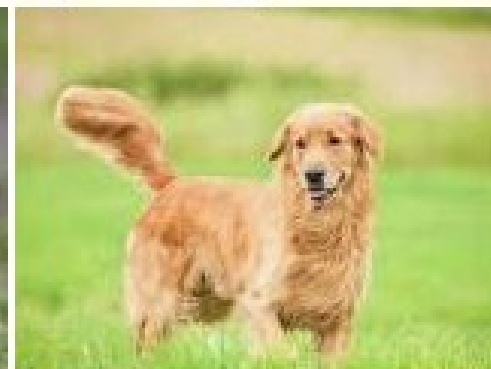
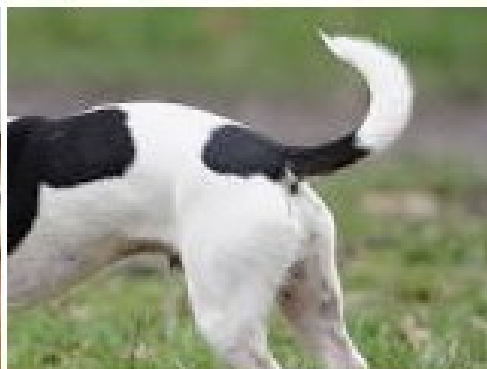
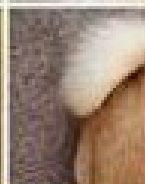
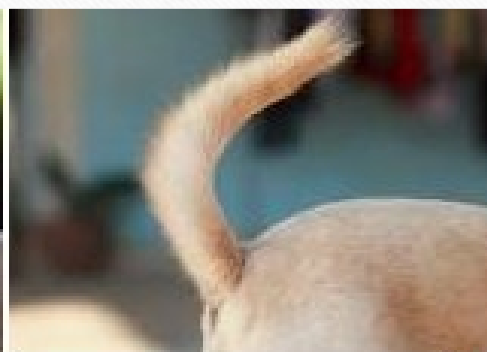
Ακοή!

- Οι σκύλοι αντιλαμβάνονται ήχους συχνότητας 40–60.000 Hz (άνθρωπος έως ~20.000 Hz).
- Η ικανότητα περιστροφής του πτερυγίου επιτρέπει ακριβή εντοπισμό της πηγής του ήχου.
- Μπορούν να αναγνωρίσουν ήχους σε τετραπλάσια απόσταση από τον άνθρωπο.
- Ήπια απώλεια ακοής συχνά δεν γίνεται αντιληπτή χωρίς ειδικό έλεγχο.
- Οι ήχοι υψηλής συχνότητας αξιοποιούνται στην εκπαίδευση (σφυρίχτρες υπερήχων).

Η ουρά

- Η μορφή της ουράς ποικίλλει (ευθεία, δρεπανοειδής, σπειροειδής, κοντή ή απούσα εκ γενετής).
- Συμμετέχει στη **διατήρηση ισορροπίας** και στη **μετατόπιση βάρους** κατά την κίνηση ή το κυνήγι.
- Λειτουργεί ως **μέσο επικοινωνίας** – εκφράζει συναισθήματα όπως φόβο, επιθετικότητα ή χαρά.
- Η κοπή ουράς για αισθητικούς λόγους απαγορεύεται από τη νομοθεσία.

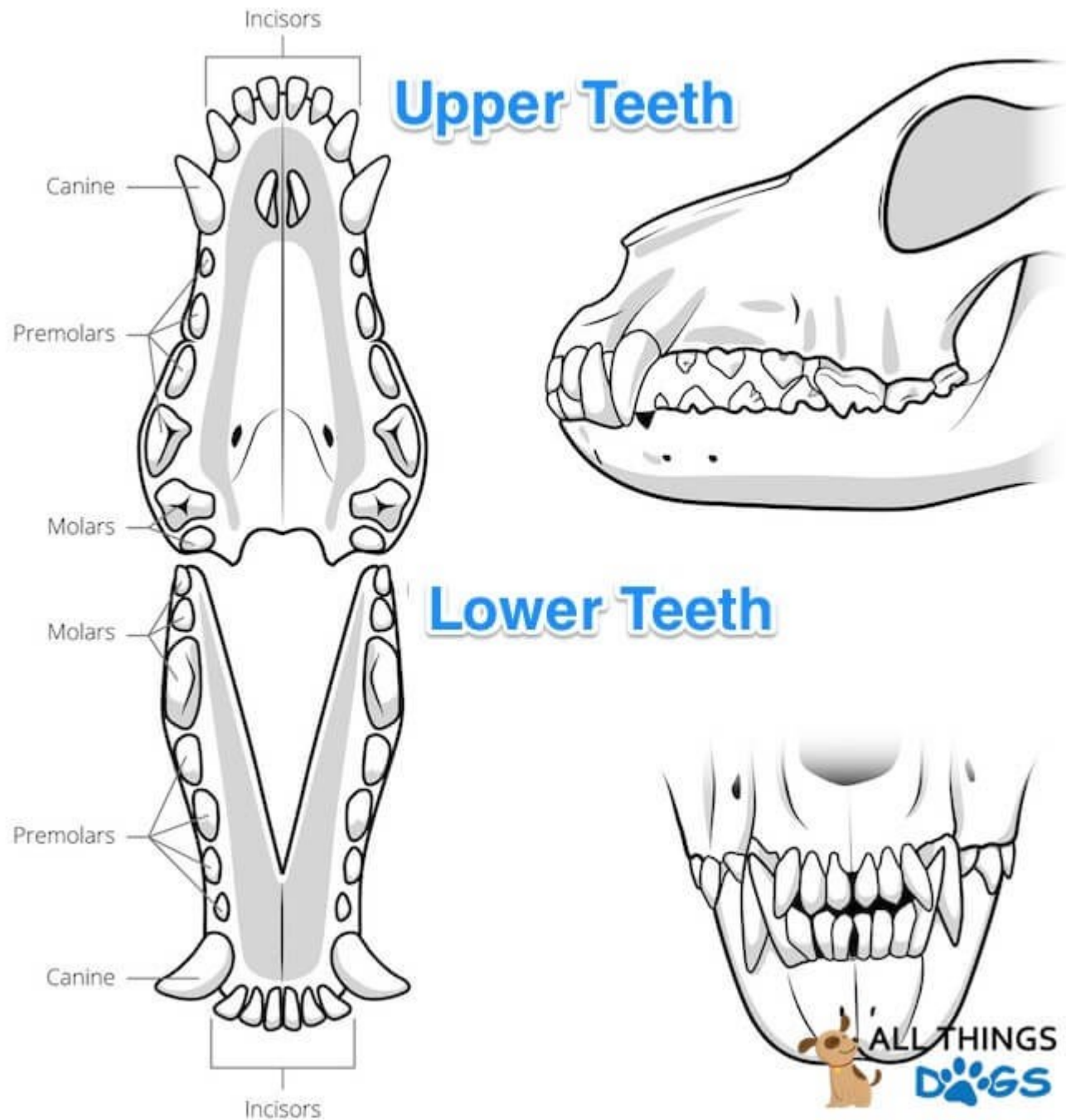

Η Οδοντοστοιχία των σκύλων

- Οι σκύλοι είναι **διφυοδοντικοί**, δηλαδή αναπτύσσουν νεογιλά και στη συνέχεια μόνιμα δόντια.
- Τα νεογιλά δόντια είναι **28**, ενώ τα μόνιμα **42**.
- Έκφυση μόνιμων δοντιών ολοκληρώνεται στους 6–7 μήνες ζωής.
- Η οδοντοφυΐα ολοκληρώνεται νωρίτερα στην άνω γνάθο από ό,τι στην κάτω.
- Η φυσιολογική οδοντοστοιχία ακολουθεί τον τύπο:
 - **Τομείς (I)** – Κοπή και αποκόλληση τροφής
 - **Κυνόδοντες (C)** – Συγκράτηση και διάτρηση
 - **Προγόμφιοι (P)** – Θρυμματισμός και αποκόλληση μυϊκών μαζών
 - **Γομφίοι (M)** – Μάσηση και σύνθλιψη οστών

Όνομα	σύμβολο
Τομείς Incisors	I1, I2, I3
Κυνόδοντας Canine	C
Προγόμφιοι Premolars	P1, P2, P3
Γομφίοι Molars	M1, M2, M3

Incisors

Canine

Premolars

Molars

Carnassial

P1

P2

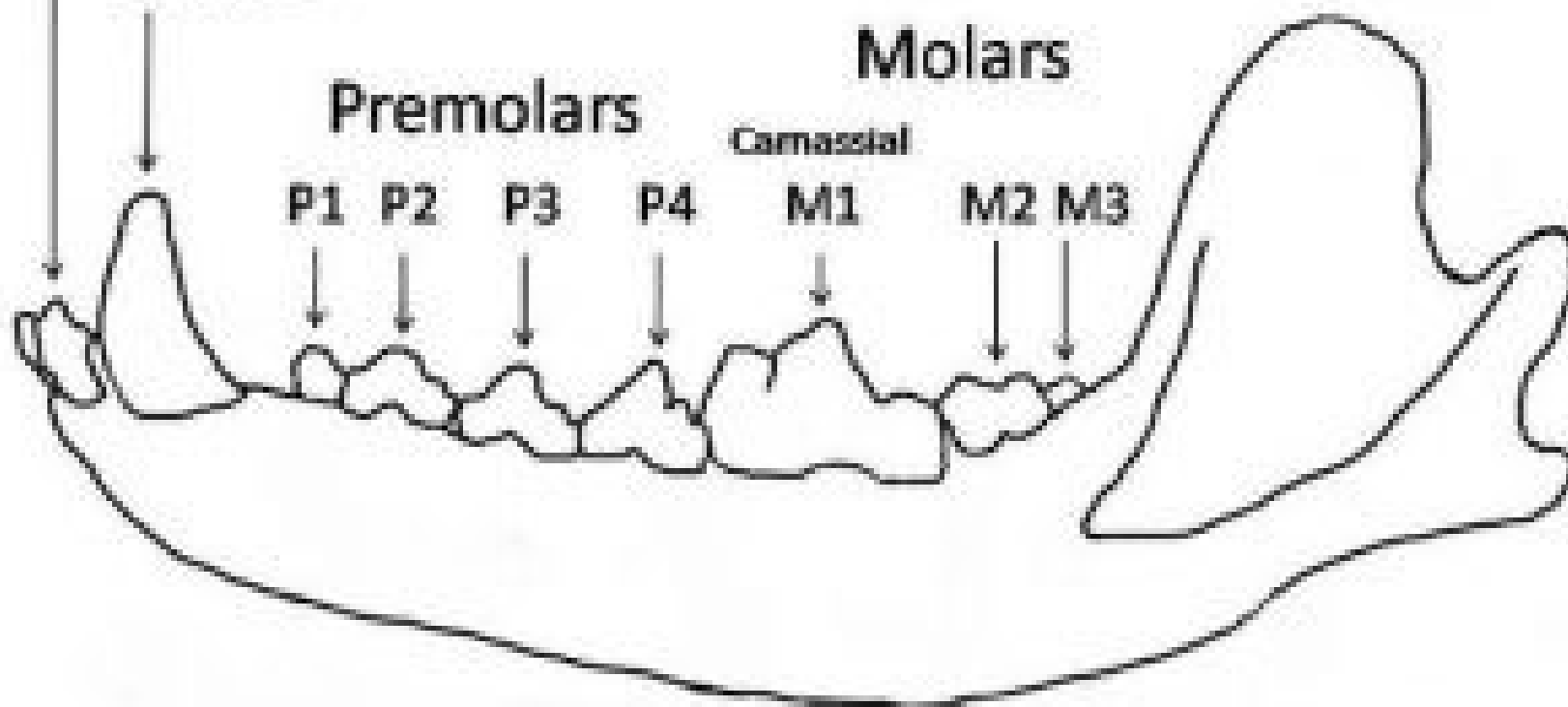
P3

P4

M1

M2

M3

Κλινική σημασία της οδοντοφυΐας

- Η καθυστερημένη αντικατάσταση νεογιλών δοντιών προκαλεί κακή σύγκλειση και τραυματισμούς ούλων.
- Οι ανωμαλίες διάταξης επηρεάζουν τη μάσηση και την υγεία των περιοδοντικών ιστών.
- Η στοματική εξέταση αποτελεί βασικό μέρος της κλινικής αξιολόγησης.
- Η στοματική υγιεινή συμβάλλει στην πρόληψη περιοδοντίτιδας και συστηματικών λοιμώξεων.

Ηλικία και μακροζωία του σκύλου

- Η βελτίωση της διατροφής και της κτηνιατρικής φροντίδας έχει αυξήσει σημαντικά το προσδόκιμο ζωής.
 - Μικρόσωμες φυλές: 13–15 έτη κατά μέσο όρο.
 - Μεσαίου μεγέθους φυλές: 11–13 έτη.
 - Μεγαλόσωμες φυλές: 9–11 έτη.
- Οι σκύλοι θεωρούνται **γεροντικοί από την ηλικία των 8 ετών**.
- Η πρόληψη νοσημάτων και η στοματική φροντίδα συμβάλλουν καθοριστικά στη μακροζωία.
- Η ηλικία του σκύλου δεν αντιστοιχεί γραμμικά σε ανθρώπινα έτη — εξαρτάται από το μέγεθος, τη φυλή και τον τρόπο ζωής.